

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Lelevelio g. 6, LT-01103 Vilnius, tel. (0 5) 203 4696 ,
el. p. info@enmin.lt, <http://www.enmin.lrv.lt>, elektroninio pristatymo dėžutės adresas 302308327
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2025-

Nr.

ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ PAKARTOTINIS TEIKIMAS

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija parengė ir pakartotinai teikia Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 20¹ ir 20⁴ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – AIEĮ projektas), Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 9, 41, 44, 67 ir 74 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – EEĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-627 31 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau kartu – Įstatymų projektai) Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstyti.

Įstatymų projektai parengti, atsižvelgiant į Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje¹ nustatytus elektros energiją iš atsinaujinančių išteklių gaminančių vartotojų (toliau – gaminantis vartotojas) plėtros tikslus. Siekiama sudaryti prielaidas tolesnei gaminančių vartotojų plėtrai, užtikrinant, kad ši vartotojų grupė ir toliau aktyviai investuotų į elektros energijos gamybą iš atsinaujinančių išteklių, kartu išlaikant subalansuotą santykį tarp gaminančių vartotojų, elektros energijos tiekėjų bei viešojo intereso.

Šiuo metu taikomas elektros energijos dvipusės apskaitos (angl. *net-metering*) modelis sudaro palankias veiklos sąlygas gaminantiems vartotojams, tačiau kartu kelia reikšmingų iššūkių elektros energijos tiekėjams, kuriuos lemia gaminančių vartotojų į elektros tinklus patiektos elektros energijos ir vėliau kaupimo laikotarpiu susigrąžintos elektros energijos vertės skirtumai. Dėl šių neatitikimų tiekėjai patiria finansinius kaštus, kurie turi neigiamą poveikį tiek jų veiklos stabilumui, tiek elektros energijos tiekimo rinkos konkurencingumui ir gali daryti įtaką kitų elektros energijos vartotojų mokamoms elektros energijos kainoms.

AIEĮ ir EEĮ projektais siūloma numatyti, kad elektros energijos tiekėjų veikla, susijusi su pareiga užtikrinti dvipusės apskaitos modelio taikymą gaminantiems vartotojams yra laikoma viešuosius interesus atitinkanti paslauga (toliau – VIAP), ir nustatyti kompensacinį mechanizmą, kuris veiktų per VIAP schemą kuomet lėšos už VIAP teikimą būtų surenkamos iš gaminančių vartotojų ir kitų elektros energijos vartotojų, atsižvelgiant į gaminančių vartotojų sukuriama finansinį poveikį dėl didmeninės elektros energijos rinkos kainų pokyčių. Kompensacinis mechanizmas leistų sumažinti elektros energijos tiekėjų patiriamus kaštus, užtikrinti sąžiningas veiklos sąlygas rinkoje bei kartu išsaugoti gaminantiems vartotojams patrauklų apskaitos modelį. Tokiu būdu būtų užtikrinamas ilgalaikis gaminančių vartotojų veiklos modelio tvarumas, sudaromos prielaidos subalansuotai gaminančių vartotojų plėtrai, skatinamas investavimas į atsinaujinančios energijos gamybą, nesukeliant žalos kitiems rinkos dalyviams bei didinamas gaminančių vartotojų aktyvumas.

AIEĮ ir EEĮ projektais taip pat atliekami kiti pakeitimai, susiję su gaminančių vartotojų kaupimo laikotarpio galiojimu, nustatant kad gaminančių vartotojų pagamintos ir suvartotos elektros energijos apskaita, taikant Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20¹ ir 20⁴ straipsnyje nustatytus apskaitos principus, vykdoma 2 metus nuo einamųjų metų kovo 1 d. iki vasario mėnesio

¹ Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija

paskutinės dienos. Pakeitimai siūlomi atsižvelgiant į AB „Energijos skirstymo operatorius“ viešai skelbiamus gaminančių vartotojų į elektros energijos tinklus patiektos elektros energijos duomenis, kuriais remiantis matyti, kad intensyvesnė elektros energijos gamyba prasideda jau balandžio mėnesį, dėl ko didėja į elektros tinklus pagamintas, tačiau nesuvaldomas elektros energijos kiekis.

Atsižvelgiant į tai, jog, remiantis Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20¹ straipsnio 2 dalies 4 punktu, tiekėjai kaupimo laikotarpio pabaigoje už gaminančio vartotojo nesusigražintą elektros energijos kiekį taiko skirtingus kompensavimo principus, siekiant užtikrinti gaminančių vartotojų teisėtus lūkesčius į teisingą atlygį, siūloma nustatyti, jog elektros energijos tiekėjas gaminančiam vartotojui kaupimo laikotarpio pabaigoje už nesusigražintą elektros energijos kiekį kompensuotų pagal vidutinę elektros energijos kainą rinkoje, kuri vyraavo elektros energijos gamybos metu.

Siekiant didesnio aiškumo, siūloma nustatyti, kad nuotolinis parkas, skirtas gaminantiems vartotojams, gali būti įrengtas to paties elektros tinklų naudotojo vidaus tinkle, t. y., kai to paties asmens valdomi elektros energijos gamybos ir (arba) vartojimo įrenginiai yra prijungti tame pačiame elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų taške, tačiau šis parkas negali būti sujungtas tiesiogine elektros linija su kitų elektros tinklų naudotojų vidaus elektros tinklais.

Atsižvelgiant į ribotus elektros tinklų pralaidumus, siekiant sudaryti palankias sąlygas mažinti rezervuotus perteklinius pajėgumus, taip sudarant galimybę kitiems elektros energijos vartotojams įsirengti elektrines ir tapti gaminančiais vartotojais, siūloma atsisakyti nuostatų, jog tais atvejais, kai mažinama su vartojimo vietos prijungimo tašku, sutampančiame prijungimo prie skirstomųjų tinklų taške, prijungtų elektros gamybos įrenginių leistina generuoti galia ir (ar) elektrinės įrengtoji galia, gaminantys vartotojai apmoka 100 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų.

Taip pat siūloma, kad gaminantiems vartotojams už atgautą elektros energijos kiekį būtų taikomas elektros energijos garantinio tiekimo kainos koeficientas, atspindintis garantinio elektros energijos tiekėjo veiklos sąnaudas. Siūloma, kad buitiniams gaminantiems vartotojams būtų taikomas 0,25, o nebutiniams – 0,15 koeficientas. Toks teisinis reguliavimas užtikrins sąnaudų paskirstymo proporcingumą bei garantinio elektros energijos tiekėjo veiklos ekonominį neutralumą.

Papildomai siūloma taikyti didesnį elektros energijos garantinio tiekimo kainos koeficientą elektros energijos vartotojams ir gaminantiems vartotojams, kurie elektros energijos garantiniame tiekime išlieka ilgiau kaip šešis mėnesius, taip skatinant elektros energijos vartotojus ir gaminančius vartotojus aktyviau pasirinkti nepriklausomus elektros energijos tiekėjus ir elektros energijos garantinį tiekimą naudoti tik kaip laikiną priemonę.

Įstatymų projektai tiesiogiai neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų, nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo bei Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Nutarimo projekte neapibrėžiama sąvokų ir jas įvardijančių terminų, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos² 4 punktu, atliktas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas.

Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Siekiant suderinti esminius kompensacinio mechanizmo principus, skirtus tiekėjų patiriamiesiems kaštams dėl gaminančių vartotojų patiektos ir vėliau susigražintos elektros energijos vertės skirtumo padengti, iki įstatymų projektų pateikimo viešam derinimui buvo surengti keli susitikimai su nepriklausomais tiekėjais ir kitais suinteresuotais subjektais. Jų metu pristatyti planuojami pakeitimai, kompensacinio mechanizmo struktūra ir taikymo principai.

² Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“.

Įstatymų projektai 2025 m. rugsėjo 23 d. buvo pateikti išvadoms gauti ir paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS Nr. 25-14582 ir Nr. 25-14583). Į gautas suinteresuotų subjektų pastabas ir pasiūlymus atsižvelgta tobulinant Įstatymų projektus. Patikslinti Įstatymų projektai 2025 m. spalio 24 d. buvo pateikti pakartotinėms išvadoms gauti. Pakartotinai gautos pastabos ir pasiūlymai įvertinti atitinkamai patikslinant Įstatymų projektus. Pastabos, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, pateiktos pridedamoje derinimo pažymoje.

Įstatymų projektai buvo patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus, taip pat pagal papildomai pateiktas Teisingumo ministerijos pastabas ir pasiūlymus.

Įstatymų projektus parengė Energetikos ministerijos Tvarios energetikos politikos grupė (grupės vadovas Aurimas Salapėta, tel. 0 602 46 552, el. p. aurimas.salapeta@enmin.lt, tiesioginiai rengėjai –patarėjas Sergej Garbar, 0 602 46 324, el. p. sergej.garbar@enmin.lt ir vyriausiasis specialistas Domantas Mikelevičius, 0 668 34 291, el. p. domantas.mikelevicius@enmin.lt) ir Energetikos konkurencingumo grupė (patarėja Aušra Grėbliūnaitė, tel. 0 602 46 290, el. p. ausra.grebliunaite@enmin.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 20¹ ir 20⁴ straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 9, 41, 44, 67 ir 74 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-627 31 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“, 1 lapas.

2. AIEĮ projektas, 2 lapai.

3. AIEĮ projekto lyginamasis variantas, 3 lapai.

4. EEĮ projektas, 4 lapai.

5. EEĮ projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.

6. Elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-627 31 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, 2 lapai.

7. Elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-627 31 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.

8. Įstatymų projektų aiškinamasis raštas, 8 lapai.

9. Derinimo pažyma, 35 lapai.

10. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma, 6 lapai.

11. Administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo ataskaita, Microsoft Excel dokumento formatu.

12. Antikorupcinio vertinimo pažyma, 5 lapai.

13. Suinteresuotų subjektų pastabos, 82 lapai.

Energetikos ministras

Žygimantas Vaičiūnas

D. Mikelevičius, 0 668 34 291, el. p. domantas.mikelevicius@enmin.lt

S. Garbar, 0 602 46 324, el. p. sergej.garbar@enmin.lt

A. Salapėta, 0 602 4 6552, el. p. aurimas.salapeta@enmin.lt

A. Grėbliūnaitė, 0 602 46 290, el. p. ausra.grebliunaite@enmin.lt